

GORICA

(Zjutranje izdanje.)

Izbaja vsak torek in soboto v tednu ob 11. uri popoldne za mesto ter ob 3. uri popoldne za deželo. Ako pada na ta dneva praznik izide dan prej ob 6. zvečer. Stane po pošti prejemnik ali v Gorici na dom pošiljan celoletno 8 K., polletno 4 K. in četrtletno 2 K.

Prodaja se v Gorici v tobakarnah Schwarz v Šolskih ulicah in Jellersitz v Nunskih ulicah po 8 vin.

Uredništvo in upravnništvo se nahajata v »Narodni tiskarni«, ulica Vetturini h. št. 9.

Dopise je nasloviti na uredništvo, oglase in naročino pa na upravnništvo »Gorice«. Oglasi se računijo po petivrstah in sicer ako se tiskajo 1-krat po 12 vin., 2-krat po 10 vin., 3-krat po 8 vin. Ako se večkrat tiskajo, računijo se po pogodbi.

Izdajatelj in odgovorni urednik Josip Marušič.

Tiska „Narodna tiskarna“ (odgov. J. Marušič).

Razmere mej našo in nemško državo.

V Nemčiji je zavlada glede trozveze nekaka vznemirjenost; merodajnih politikov v Berlinu se je polotil strah, da ne bi to delo „velikega Bismarcka in največjega Nemca minulega stoletja“ sesedlo se v prah in da bi v svojem sesutju ne potegnili seboj še kako drugo politično zgradbo tega genijalnega stavbarja. Ta strah gori v Nemčiji izražajo razni oficijelni in oficijozni pojavi, kateri so si v marsičem v navskrižju, da se morajo potem zočet popravljati. Danes ta poročila zatrujejo z vso samozavestjo in vsemu svetu, da trozveza ni več nobena neobhodna potreba, kaj za tem pa se že oficijelnim potom hoče vzbujati vero, da je zveza mej Nemčijo in Avstro-Ogersko nerazdružljiva, da je zagotovljena za „večno“, katera „večnost“ pa traja le tako dolgo, dokler se v kakem visoko-oficijoznem listu ne skrči še „za neka-tera nadaljna leta“.

Kar se tiče Italije, imajo ti politiki v Berlinu že neko gotovost in so manje vznemirjeni, le Avstro-Ogersko hočejo z največjim naporom še pridržati pod stariimi pogoji. Ali tudi na to stran so si navskriž. Dočim se od strani vodstva vnanje nemške politike kaže na spremembo političnih razmer in se ravno v tem pogledu zanika potrebo nadaljnjega obstanka trozveze, pa že prihajajo od druge strani z zatrdilom, da glede Avstro-Ogerske obstoji še nadalje „zgodovinska podlaga“.

Ali baš to „zgodovinsko podlago“ je nemška svetovna politika sama zrušila in s tem dala svobodo Avstro-Ogerski da ne obnovi nove trozveze na novi po isti Nemčiji ustanovljeni „zgodovinski podlagi“.

V svoji svetovni politiki je segla Nemčija zunaj Evrope, posebno še v azijski Turčiji v sfero Rusije. Ako pride torej mej Rusijo in Nemčijo do konflikta, se taka vojna ne bode vršila zaradi azijskih interesov Rusije. Ker se leta 1879 sklenjena avstro-ogersko-

nemška zveza ni dotikala ravnokar omenjene eventualnosti, potem Avstro-Ogerska tudi ne bode obvezana podpirati nemške interese proti Rusiji v orijentu. Na to stran se je toraj tudi v avstro-ogerski politiki mnogokaj spremenilo, kar bode soodločevalo v danih slučajih. Ali ne samo glede Avstro-Ogerske, tudi vsa evropska politika se je z ozirom na trozvezo popolnoma predrugačila. Interesi, katere zastopati Avstro-Ogerska in Nemčija napram Rusiji, so postali vse drugačni. Na Balkanu bodeta v prvi vrsti v nedoglednem času Avstro-Ogerska in Rusija morali braniti svoje interese nasproti Nemčiji, nego pa se bode godilo nasprotno, to pa zaradi tega, ker Nemčija v svojo malo-azijsko politiko vpleta tudi Balkan, ne glede na to, da nima v teh slovanskih pokrajinah nemška politika naravno ničesar iskati. In ta politična akcija Nemčije mora prisiliti Avstro-Ogersko, da se zavaruje, ne v zvezi z Nemčijo proti Rusiji, marveč v zvezi z Rusijo proti Nemčiji.

Kar se tiče razmerja naše države napram Franciji, bodi le mimogrede omenjeno, da Avstro-Ogerska ne potrebuje nikake zveze proti Franciji niti ne na taki podlagi, na kakoršni se nahaja v sedanji trozvezi. V Franciji so glede na našo državo že v toliko na jasnem, da ne storijo nikdar koraka proti obstanku Avstro-Ogerske. Nasprotno so francozki politiki obrnili svojo pozornost proč od svoje maščevalne politike proti Nemčiji in pa na to, da se prepreči Nemčiji nakana, da bi razširjala svoje meje na škodo Avstro-Ogerske. Vsled nastalih odnošajev obstoji v Franciji celo mnenje, da treba Avstrijo še drugače podpirati, v kolikor ista ne bode ovirala ruskih interesov.

Bismarck se je ponašal s tem, da ima vedno dve železi v ognju in sicer je jedenkrat izigral Avstro-Ogersko proti Rusiji, a drugikrat zopet Rusijo proti Avstro-Ogerski. Danes pa je zavlada tako v naši državi kakor tudi v Rusiji drugačno spoznanje kar se tiče

Nemčije. Danes je postalo nemogoče, da se postavi Avstro-Ogerska, tudi ako bi obnavljala zvezo z Nemčijo, na ravno isto stališče, kakor se je zgodilo, žal! leta 1879.

Danes pravijo v Nemčiji, da trozveza ni baš potrebna, da pa je vendarle koristna. To koristnost spoznavajo pa tudi avstrijski Nemci in Madjari. Ali večina prebivalstva naše monarhije, t. j. Slovani, je prepričana, da zveza naše države z Nemčijo ne prinaša za monarhijo in njene narode ne le nobenih koristi, marveč celo ogromne škode. To prepričanje, katero še ni bilo dozorelo za časa sklepanja trozveze, se je porodilo še le iz golih dejstev, katera so stopila na dan od leta 1879 v naši državi. Saj je s pismi in pričami dokazano, da so uplivi iz Nemčije često motili in še motijo tok naše notranje politike tem načinom, da nenemški narodi v Avstriji niso prišli do one svobode in miru, da bi se bili mogli naravno razvijati. Bero-linska politika se je k temu še često predrznila igrati nasproti nam ulogo nadzornika in je znala doseči raznih koncesij v prid pruskim naseljencem v naši državi, na škodo domačinov.

Nemčija pa je podpirala tudi Madjare v zatiranju ogerskih Slovanov in med slovanskimi politiki je razširjen nazor, da se je dualizem oživotvoril bolj v korist Nemčije nego pa avstro-ogerske monarhije. Dokazov za to ne bi bilo težko navajati.

Kar se tiče gospodarskih interesov, se pač zamore z ozirom na trozvezo trditi, da so bili tu merodajni politični interesi pred gospodarskimi. Ali pa mora pri tem tudi ostati? Nemčija sama je po svojem kancelarju izjavila, da trozveza ni potrebna, torej tudi ne obstoji nobena potreba, da bi trozveza kot politično delo zavlada nad gospodarskimi interesi. Ako se je Nemčiji zdelo potrebno, da pride na dan s takim carinskim tarifom, ki bi bil v gospodarsko škodo svojih zaveznikov, tedaj je svobodno tudi poslednjim, da vračajo milo-

za drago, pa če gre pri tem tudi vsa politika rakom žvižgat. V tem slučaju trozveza ni potrebna in tudi ni umesten izrek avstrijskega ministra za vnanje stvari, da je politika nad gospodarstvom, ker izraža govor nemškega kancelarja nekaj popolnoma nasprotnega.

Nemčija je nastopila pot svetovne politike, ona išče drugih zvez in želi sklepati druge pogodbe, ne potrebuje torej več trozveze v prvotnem smislu. Avstro-Ogerska pa ne zasleduje svetovne politike, marveč ostaja v svojem domačem krogu in baš zaradi tega mora jednako popustiti od svojih sedanjih političnih poti in sklepati zveze ki jej kot taki donašajo več koristi. Varovati svoje interese na zunaj in na znotraj to bode morala biti naloga Avstro-Ogerske v bodočem in na to stran treba da obrne njena diplomacija vso svojo pozornost.

Dopisi.

Iz Svetega. — Botra „Soča“ je v svoji številki od 4. t. m. odprla predača nekemu dopisu „iz Svetega“ in pokazala svojim lahkovernim čitateljem, da ima tudi v Svetem (?) nekaj „sotrudnikov“, ki skrbijo za njeno — čast na ta način, da jej polnijo predača. —

Ker je pa omenjeni svetanski (?) dopisnik marsikaj pozabil povedati v „Soči“, se mi zdi potrebno, da dopolnim jaz v „Gorici“. Iz „Sočinega“ dopisa se da razumeti, da bi moral jaz plačevati v občinsko denarnico od vinske mere 40 K, češ, da izmerim na leto 200 hektov vina. No, ta številka je še precej na debelo otesana, pa tudi dokazuje, da je dopisniku Svet o neznana vas, ker ne ve, da imam jaz svoj hektlo, in pa še razsodbo deželnega odbora, da sem občinske mere prost. Enako razsodbo ima tudi gospodarski svet v svojih aktih in se isti po njej ravna glede vinske mere. Ako pa dopisnik ne ve, kam se je pritožiti proti razsodbi deželnega odbora, gre naj vprašat za sovet

LISTEK.

Potovalne črtice z Ogerskega.

(Spisal M. Mihaeljev. — 1902.)

Osem dni v Budapešti.

(23. jul. do 31. jul. 1901.)

»Slovan tam tud' brate mla«. — Ivan K. Knafl.

(Dalje.)

Ob priziganju električnih žarnic, kar je činilo prav čarovni prizor s svojimi neštevilnimi svetilkami v obeh mestih, tako ob desnem kakor ob levem bregu Donave, peljali smo se iz Bude čez poseben in velikanski most pod otokom sv. Margarete, ki čini stegnjen okljuk od 150°. Zgradba tega znamenitega 566 metrov dolgega in 16 metrov širokega mosta, čez kateri drži tudi dvojna proga konjske železnice, je stala državo nad 5 milijonov goldnarjev. Čarovne razsvitljave mesta, — svetilo se je kakor ob solnčnem dnevu — pa moje na to ne vajene oči niso mogle te prebliščeče svetlobe dolgo ogledovati, in podali smo se naravnost od omenjenega mosta skoz dolgo ulico „Lipót-körut“, kjer je bilo naše bivališče v krasni palači podobni hiši v I. nadstropju pri mojem plemenitem pa jako skromnem prijatelju iz šolskih let: Dr. I. K. stožernem lečniku I. reda buda-

peštanskih čet in posadke, ki šteje 20.000 moštva. Promet po vseh velikih in krajših ulicah je velikansk, tako vrvenje ljudstva, vozov in električnih tramvaj-vozov in drugih tovornih vozov in krasnih ekvipaž, (gosposkih kočij) pa izvoščekov, da v vseh 8 dneh mojega bivanja nisem slišal zvonjenja raznih cerkv, kakor le enkrat ravno o poldan obiskovalši ono cerkev, kjer je bil naš prejasni vladar kronan za ogerskega kralja (1867). Prišedši na dom, praša naju prijatelj, kako se nama vse to dopada. Vse prav in lepo je tukaj, sem mu dejal, le takega šuma in ropota po ulicah nisem vajen, ki ni še z nočjo popolnoma ponehal, kakor le kake dve uri. Menila sva se z mojim dobrim prijateljem, ki je skrbel za to, da bi mi bivanje v Budapešti le kar možno prijetno napravil. Spominjala sva se pri večerji svojih mladih šolskih let, že umrlih in še živih sošolcev in ostalih prijateljev iz najinega šolanja na Reki, kako hitro nam so minula mlada leta in zdaj sva že oba v jesenski dobi života svojega itd. Hvalila sva Boga, da nama je dal dosihmal zdravje, če tudi je večkrat tisto motila kaka bolezen, ktereje itak nihče vbežati ne more. Opomnil naju je tudi, kako naj se varujeva oba dolgoprstnežev in zvutih tatov, ki prežijo zlasti na ptuje popot-

nike. Pred ko smo se podali vsi vtrujeni k počitku, — bila je tedaj velika vročina — naju je opomnil, da naj pogledava malo pod posteljo, kajti pri vsej paznosti se lahko zgodi, da se kak „tatinič“ splazi pod posteljo, kakor je bilo že večkrat slišati v tem velikem mestu. Spavajoči vsaki v svoji sobi smo imeli zato vrata eden do drugega odprta, druga na hodnik pa so bila skrbno zaklenjena. Previdnost je namreč povsod dobra in nikdar ne škoduje, nama je dejal v svoji prostodušnosti. On je sicer e. in kr. vojaški štabni zdravnik, pa tudi pod vojaško suknjo mu bije gorko srce za svoj hrvatski narod, zato ga je tudi „Naša Sloga“ že večkrat pohvalila in mu čestitala o njegovem povišanju v službi. Govori kot Hrvat (iz Lipe v Istri) dobro hrvatski, slovenski, nemški, italijanski, francoski in tudi mažarski, ker biva že 10 let v Budapešti, in še druge slovanske jezike; pa pri vsej svojej učenosti je jako skromen in ponižen, da se je kar čuditi. V prijateljskem pogovoru in v „reminiscencah“ na svoja mlada leta, smo vsi trije sladko zaspali. Po noči pa je ploha nekoliko shladila vroče ozračje, — atmosfero! — Okrepčani po dobrem spanju, smo zjutraj ob 6 uri vstali. Kot duhovnikoma je svetoval naj hodiva maševat v krasno novo cerkev Matere

Božje karmelske, v Uj-Pešti — Novi pešti, kjer se ravno izvršuje zgradba karmelitskega samostana. Ne daleč od te res krasne v gotičkem slogu zgrajene cerkve pa so mnogoštevilne vojaške bolnišnice v paviljonskem slogu za vsako važnejšo bolezen posebej zgrajene z ugodnimi, senčnimi sprehajališči; častniki imajo pa svoje bolnišnice posebej. Graditi se je začela karmelitska cerkev 1895 l. in je bila dovršena 1899; le pročelje in samostan sta še za dovršiti. Zdaj sta tačas še le 2 patra karmelita in 2 lajika v tem še nedovršenem samostanu. Ker se je v Uj-Pešti radi ogromnih obrtnijskih podvzetij in tovarn prebivalstvo v poslednjih letih silno namnožilo in je bil ta velik oddelek mesta proti severu zahodnega ali avstrijskega kolodvora brez cerkve, je moral sedanji Primas: Vaszari Ferencz (ne Martin!) Kolos, poskrbeti tudi za dušne potrebe većinoma delavskega ljudstva tega oddelka mesta, ki spada pod VI. okraj: Terezváros (Terezinomesto). Po vsem Ogerskem so nabitrali za to katoličanom neobhodno potrebno cerkev. Tú se je pokazala v lepem svitu velikanska požrtvovalnost vseh ogerskih škofov in prelatov, pa tudi posameznih katoliških plemenitašev in raznih dobrotnikov, ki so darovali ne po stotine ampak na tisoče gld. za to krasno

„izvrševalni odbor narodno - napredne stranke“ v Gorici!

V seji dne 27. dec. 1894 l. je gospodarski svet sklenil, da bo občina imela v svoji režiji vinsko mero in je določil, da bo vsakdo, ki bo rabil občinski hekt, moral plačati od vsakega izmerjenega hekta vina 12 vinarjev. Da pa bode hekt v pravem redu. se je določilo, da ga ima vsak prinesiti po odrabljenju k načelniku; če bi tega ne storil, mora plačati od hekta vsaki dan 1 K zamudnine. Po tem sklepu se je gospodarski svet do danes ravnal glede vinske mere. V seji gosp. sveta od 6. febr. 1898 pa je predlagal France Pipan, da moram plačati tudi jaz od občinskega hekta, češ, ker sem izmeril z njim nekaj vina. Ko pa sem dokazal, da sem isti čas posodil svoj hekt v Malidol na korist občine, — padel je tisti predlog Franceta Pipana. . . . Da pa ne bi se še nadalje sumilo, da jaz na občinski hekt svoje vino merim, sem pri isti seji odklonil občinski hekt in gospodarskemu svetu naročil, da naj za obč. hekt preskrbi drugo stanovanje. Ker pa je občini kazalo plačati na leto 6 K od hekta, zato je gospodarski svet zopet hekt meni pritisnil in me zaradi tega oprostil plačevanja od vinske mere.

Kar dopisnik navaja glede Furlana, bodi mu povedano, da je Furlan občinski hekt rabil za vino merit. — Ali Furlan pa hekt dolgo ni hotel prinesiti oziroma poslati na svoje mesto nazaj, čeravno je bil po občinskem slugi trikrat opominjan. V svoji napredni modrosti je vedno odgovarjal, da je hekt toliko njegov, kolikor načelnikov. Cele tri mesece je hekt prebival pri g. Furlanu, a po sklepu gosp. sveta je s tem seveda zaslužil 90 kron. V tej zadevi sem se podal k g. notarju v Komen vprašati za svet, na kateri način bi se od Furlana hekt spravilo zopet na mesto, kamor tiče in kako je glede odškodnine. In uradnik notarjev mi je povedal, da, ako Furlanu, ko je prišel po hekt, nisem povedal, da bo moral plačati od njega vsaki dan 1 K, da bo težko šlo, — a za 12 v. od vsakega hekta in za vrednost istega da se ga lahko toži.

Po nasvetu g. uradnika sem Furlana pismeno pozval, naj prinese v tih dneh hekt na svoje mesto in pogojeno odplačilo. Na moj poziv je Furlan zares vrnil hekt, a za plačilo je rekel da je še čas. Zlobno izmišljeno pa je, kar trdi dopisnik „Soče“, da bi me bili pri sodnji zapodili, ko v tej stvari še niti tam nisem bil! Furlan pa naj ne pozabi, da je od hekta še dolžan in da se ga prav lahko poišče po sodni poti ali pa po § 82. obč. reda.

božjo stavbo. Tudi mesto je dalo 60.000 gld. — Tako sta n. pr. med drugimi darovala grofa Paul Palfy skupaj z grofom Karolyi Geraldin 50.000 gld. grof Karolyi Sandor 19.000 gld., škof Nógall János 13.000 gld. tako v primeri še mnogi drugi, da se je v kratkem času nabralo nad pol milijona goldinarjev*). Iz tega je razvidno, da še tli v mnogih srcih ogerskih katoličanov iskrena ljubezen do Matere Božje, ktere podoba je bila celo na denarju (v 18. veku) z detetom Ježuskom v naročju in z napisom: „Patrona Hungariae“. Da ne bom pa v tem predolg, naj povem tedaj, da smo se vsi trije skupaj iz našega stanovanja „Lipót-kört 25“, peljali ob 7 uri jutraj skozi dolgo Vácovo ulico v električnem tramvaju v Terezino mesto, kjer se nahaja ravno omenjena nova cerkev; ki je od tramvajevega postajališča še 8 minut peš oddaljena. Tje peš stopajoč s svojima prijateljema sem videl, kako so teakinje-ženske, krepke Slovačinke, (menda) nosile na nosilnicah težko kamenje in malto po visokih lesenih odrih. Prav v srce so se mi te vboge reve vsmilile, ker si morajo s toliko težavo

Ako pa kdo misli, da bi vinska mera v Svetem več nesla, naj se to koj v prvi seji gosp. sveta spravi v tir, saj ima obč. blagajna vsaki dan večje potrebe.

Ker pa se je „Sočin“ dopisnik že v tej stvari tako urezal, naj bi bil vsaj molčal glede zavrtnitve občinskih računov, kajti tu se je revež neusmiljeno osmešil. Dopisnik pravi, da so le meni na deželnem odboru rekli, da so računi zavrtnjeni, zato, da so me odpravili, češ, da so me tam siti. No, jaz gospodom v deželni hiši pač ne delam velike preglavice. Kadar pa nanese prilika, da pridem pršaš za kak совет. — saj za to so gospodje tu — pa so mi dosedaj še vsikdar radi povedali. Najbrže pa so bolj siti komenskih nepravilno sestavljenih računov kakor mene, zato so jih vrnil. — Pred kratkem se je v neki prepošteni družbi v Komnu govorilo, da sem jaz kriv, da so računi zavrtnjeni, češ, da sem na deželnem odboru „pošepetal“, da naj račune zavrnejo. No, kaj tacega morejo misliti pač le „napredne“ glave. Dalje se je v tej družbi razpravljalo, da se bodo te računske zadeve jako zavlekle, bliža da se konec triletne dobe starešinstva, prišli da bodo iz cele dobe račun i skupaj itd. itd. — Reš, velika naprednost! Iz teh pogovorov je lahko sklepati, zakaj da so bili računi zavrtnjeni. Ali ni tako g. dopisnik?

Anton Jazbec.

Dostavek uredništva. — Predležečemu dopisu smo dali v celem obsegu prostora, da naši čitatelji vidijo, da naš dopisnik ne govori drugoga ko golo resnico. Neumevno se mora zdeti vsakomur, kako da se morejo nahajati ljudje, ki človeka, kateremu se glede poštenja in reda ne more ničesar očitati, zaradi resnice, katero zastopa, še morejo psovati in mu dajati nečestojna imena, ter njegova resnična poročila imenovati „najzlobnejše dopise“. Ali je tem ljudem strast že zares tako zmešala možgane, da iz gole osebnosti mržnje ne vedo več kaj delajo?

Iz Št. Ferjana 18. febr. 1902. — Britko zubo imamo zabilježiti; gospod Filip Jakob Komavli, tukajšnji izgledni nadučitelj, je v nedeljo ob 3¼ uri popoldne po kratki pa mučni boleznii previden s svetimi zakramenti za umirajoče mirno v Gospodu zaspal v 51. letu svojega življenja. Ž njim zgubila je šolska mladina uzornega odgojitelja, županstvo nenamisljivega tajnika, zapuščena vdova zvesto delavnega dobrega tovariša, 7 nepreskrbljenih otrok skrbnega očeta, katoliško bralno društvo svojega marljivega predsednika, občna zavarovalna banka svojega zvestega zastopnika, c. kr. okr.

služiti svoj vsakdanji kruh. Došedši blizu iste krasne cerkve smo nas pozdravljali nekateri, menda šolski, otroci in tudi odraščeni po mažarski, kar pa nisem prav umel, z besedami: „Jezus Isten es Maria dicsősége!“ Vprašam mažarsčine dobro večšega gospoda - prijatelja, kaj prav pomenijo te meni nerazumljive besede? A on mi reče: „Hvaljen bodi Bog Jezus in Marija!“ Potem sem ga prosil, naj mi tudi še pové, kako naj jaz odgovarjam po mažarsko? On mi reče in zapíše, da bi ne pozabil, v mojega „mažarskega tajnika:“ (knjižico Kuntze) „Mind örökre!“ To je: „Na vse veke!“ Tako nama je pokazal prijatelj cerkev in šel za mano do žagrada, kjer se je od naju poslovil odidši v svojo službo v bližnjo vojaško bolnišnico št. 16, dodavši še, da naj prideva tje h njemu na juterk. V žagrad prišedši, pokaževa predniku samostana č. o. Soos-István-u (Štefanu) svoj škofijski list „Celebret“, ter naju takoj pusti maševati, prosivši naju, da naj hodiva vsaki dan tje h njim maševati*, dokler ostaneva tamkaj. Peter Soss je Nemeec, en frater lajik je Mad-

*) Cerkev z altarji bom pozneje iz lastnega naziranja površno opisal, ker sem si jo vsaki dan nekaj ogledoval, da bi mi bolj v spominu ostalo, in kar mi je kazal dobri brat lajik mlad dolg Slovak!

sodnija izurjenega inventarista in vse občinstvo spoštovanega prijatelja in marsikateri v raznih zadevah modrega svetovalca. Dobrega gospoda Jakoba bomo vsi težko pogrešali. — Dragi ranjki bil je žrtva svoje stanovske težke službe, žrtva posebno še, ker je svoje moči v svoji izvanredni pridnosti na vse strani preveč napenjal — odtod bolezen — in smrt.

Pogreb nepozabnega ranjcega je bil danes jutraj ob 10. uri.

Z Bogom, gospod Jakob!

Prerano pobrala Te je neizprosljiva smrt, Zato je vsak Št. Ferjanec ob Tvoji zgubi [potr.

Tolaži nas pa, da si se v boljšo deželo [preselil,

Kjer Ti je Bog za zvesto delo krono [nebeško dodelil.

Po trudapolnem delu mirno počivaj, Zasluzeno plačilo večno vživaj!

Politični pregled.

Državni zbor.

V soboto je poslanska zbornica razpravljala o bosenskih železnicah. Govorila sta posl. Perić in Borčić, odgovarjal jima je železniški minister Wittek. Razprava o tej zadevi se je pretrgala in se bode nadaljevala v današnji seji, v kateri pride na dnevni red tudi drugo čitanje državnega proračuna. Dogodki v Trstu so pretrgali sobotno sejo dvakrat ter potisnili v ozadje vse drugo. Posl. Mazurana je interpeliral predsednika, ali se bo Koerberju izljubilo pojasniti dogodke v Trstu. Nato se je takoj oglašil Koerber ter dejal, da se je primerila sicer katastrofa, a da je streljanje vojaštva docela razumljivo in opravičeno. Devet oseb je mrtvih. Ob polu 3. se je seja pretrgala, ker sta stavila poslanca Basevi in Pernerstorfer nujne predloge radi dogodkov v Trstu. Prvi je govoril kratko, drugi obširneje in jako ostro. Oba sta konstatirala, da se je streljalo na neoborožene ljudi ter da so bili ubiti nedolžni gledalci. Pernerstorfer je dejal, da je dobil od dr. Ellenboga v Trstu poročilo, da se bo posredovanju posrečilo doseči mir vsaj do srede. Koerber je odgovoril pomirljivo in obljubil najstrožjo preiskavo.

Nov namestnik v Dalmaciji.

Mesto dosedanjega namestnika v Dalmaciji Davida, ki je te dni odpotoval na Dunaj in se ne povrne več na svoje mesto, pride, kakor javljajo z Dunaja zagrebškemu „Obzoru“, baron Handel, ki je sicer nevesče hrvaščini, a se je pridno učil, je jako ljubezniv in častivreden mož in bo, kakor se z gotovostjo poroča, uvel notranji hrvaški uradni jezik. No, čas bi že bil, da se odpravi iz dalmatinskih uradov italijanščina, ko ima dežela vendar le 2 od sto italijanskega prebivalstva.

Boj za splošno volilno pravico v Belgiji.

Belgijski socijanci so zopet jeli prirejati demonstracije v prilog splošni volilni pravici. Prve poulične demonstra-

žar, eden pa mlad Slovak. Poslednji mi je rad z veliko nabožnostjo služil pri sv. maši. Ljudje, kmetje, obrtniki, rokodelci in tudi pobožna mažarska gospoda zahaja tudi ob delavnikih v obilnem številu v to krasno Marijino svetišče, kjer sem pri raznih altarjih 6 krat sv. mašo služil; enkrat, namreč dan pred odhodom sem v kapeli vojaške bolnišnice. Moj sopotnik, ki ni imel daljšega odpusta, kakor za 14 dni, jaz pa cela 2 meseca, je odšel že 3. dan iz Budapešte ob 8. jutraj na božjo pot na Trsat*) in od ondot domú na svoj kršni dom. Da je tako hitro odpotoval, ni bilo mojemu pregostoljubnemu prijatelju nič kaj ušeč; meni pa je rekel, da naj ostanem pri njem vsaj še en mesec, dokler ne steče odpust, za kar sem se mu lepo zahvalil. Sprejela sva oba mojega dosihmal sopotnika na oddaljeni, vzhodni kolodvor (tudi „Centrale“ imenovan). Ta največji vseh 5 budimpeštanskih kolodvorov (mažarski: „paljandvar“) služi namreč potnikom dohajajočim iz Dunaja čez Gjur, (Raab) Komoran in onim iz Srbije, Rumunije in severne Nemčije. Na obširnem trgu pred kolodvorom stoji krasen spominek iz

*) Od tukaj mi je takoj javil po razglednici, da je z brzovlakom skoz Zagreb-Karlovec potreboval le 10¾ ur, t. j. od 8½ jutraj do 7¼ ure zvečer istega dne.

cije so se že pojavile, policija je posredovala in aretirala nekaj oseb. — Pred uredništvom nekega socialističkega lista se je zbralo več demonstrantov, katerim je govoril mej drugimi vodja Vanderfelde. Rekel je, kot smo že omenili, da se pojavi revolucija, če se ne ustreže zahtevi po splošni volilni pravici.

Položaj je res izredno nevaren. V zbornici se je včeraj pričela razprava o tem predlogu. V to svrhu je vlada poskrbela za največjo varnost sebi in poslancem v prid. Vojaštvo je konsignirano, ulice, ki vodijo k parlamentu, ministerstvu in kraljevi palači, so dobro zastražene, vendar policija ne more popolno preprečiti resnih nastopov.

Koliko nade na zmago imajo sedaj prijatelji in zagovorniki splošne volilne pravice, se sedaj še ne ve, ker zbornica sploh še ni pričela z razpravo, a že to, da večina še vedno odlaša s to zadevo, je dokaz, da bo treba hudih naporov, predno se ustreže upravičeni zahtevi.

Kakor pa je pokazala prva seja v zadevi tega vprašanja, socijalisti še ne morejo imeti mnogo nade na vspešno rešitev zahteve po uvedbi splošne volilne pravice. Vsebinsa tozadevnega poročila, ki je je predložil posl. Bethune, sicer še ni znana, vendar se da iz vedenja soc. dem. sklepati, da poročilo ni ugodno. Z goljufom in tatom so nagnali kričači poročevalca ter mu očitali, da je ponarejal volilne imenike. Nič mu ni pomagala izjava, da je bil pred porotniki te obtožbe oproščen. Kričači so vpili in divjali tako dolgo, da je predsednik zaključil sejo in so poslanci odšli.

Vojna v južni Afriki.

Zadnja poročila javljajo, da je stanje angležke vojske postalo skrajno obupno. Iz Londona se brzojavlja Kitchenerju, da ni mogoče v tako kratkem času nabaviti toliko število sposobnih vojakov, kakor jih je on zahteval. 5000 mož konjenice je sicer na poti, a novih 20.000 mož pešcev, mesto domov poslanih nerabnih je absolutno nemogoče nabaviti, sicer bi morali odposlati vse delavce iz tovarn. V raznih tovarnah dela itak že na stotine tujcev. — Kitchener je v velikih stiskah, zlasti ker se mu je sporočilo, da zbirata Dewet in Botha močna krdeča, s katerimi nameravata udariti naravnost proti glavnemu taborišču, kjer se nahaja s svojim štabom lord Kitchener. — Mej konji Kitchenerjeve konjice je nastala kužna konjska bolezen, ki pobere ogromno konj. To pa tako ovira gibanje njegovih čet, da se skoro ne more več gibati. Medtem pa se vedno prosteje gibajo Buri in potiskajo angležke block-straže, s katerimi je nameraval Kitchener zadušiti Bure, še dalje bolj proti meji Transvaala. Krüger izjavlja, da Buri še nikoli niso imeli toliko nade, da premagajo Angleže, nego je imajo zdaj.

Domače in razne novice.

Poziv dr. Tumi! — Slovesno in odločno pozivljemo deželnega poslanca dr. Tumo, naj trditev, da je „duhovščina Tolminskega okraja ljudem grozila z več-

brona, na čast umrlemu ministru Barossu, ki je znašel za Mažare tako vreden „vožni tarif“, kakor mi je povedal moj prijatelj; a Hrvatom in potnikom skoz Hrvatsko na Reko je na škodo. Tako n. pr. je moj prijatelj-sopotnik plačal za II. razred iz Budapešte skoz Zagreb na Reko 8 gld., a če bi se hotel kaj časa v Zagrebu ustaviti in ne iti takoj z istim vlakom naprej, bi moral do Reke zopet plačati 8 gld. Je li to mar pravično?! — Toliko mimo grede. Ko sva se s prijateljem od njega poslovila voščeča mu srečno pot, vrnila sva se skoz mnogo ulic peljaje se, v najdaljšo 2-3 kilometrov dolgo in široko Andrassy-ut, (Andraševo ulico) ki s svojim bliščem ovekovečuje bivšega umrlega ministra grofa Julija Andrassy-a. Pa kdo bi jo mogel vredno opisati? Mora se jo le samo videti! — Tako sva se peljala do njegove bolnišnice, kjer je imel službo od 8. do 1 ure pop. — Ker mi torej sam ni mogel predpoldnem razkazavati mestnih znamenitosti, mi je dal za kažipota in dobrega „Cicerona“, enega sanitetnega narednika, rekši mi: „Da je sicer Žid a dober, nemščine več in zanesljiv Žid!“ — Tukaj so povsod Židje, in brez njih se skoraj ničesar ne more opraviti! Žalostno pa resnično!

(Dalje pride.)

Darilo nemškega cesarja Amerikancem. — Cesar Viljem bo podaril Harvard univerzi bronaste posnetke vseh umetnin, katere se v originalu nahajajo na Nemškem. Darilo bo vredno pol milijona in bo univerza prisiljena, zidati posebno poslopje, v katerem ji bo možno vse to shraniti.

Velikansko poverjenje. — V Cincinnati se je pri J. F. Schroth Packing Co. zgodilo velikansko poverjenje. — Blagajnik T. Brauner je tekom 25 let ogoljufal tvrdko za 400.000 dolarjev.

Grozne muke na morju. — 19 dnij je prebil kapitan Olsen v tistem oceanu, držeč se preobrnjenega čolna. Olsen in Wallace, dva ribiča iz San Pedro, sta zapustila luko pred sedemnajstimi dnevi na majhnem čolnu. Komaj pa sta dospela na odprto morje, je že silen vihar prevrnil čoln in ribičema ni preostajalo drugega, kakor da sta se prijelala preobrnjenega čolna in sta tako ob njem plavala. Rešitve ni bilo od nikoder, jesti nista imela ničesar in lahko si je predstavljati silne muke obeh ponesrečencev. Stirinajsti dan so opešale moči ribiča Walloca in je izpustil čoln ter izginil v globočino. Olsen se je še nadalje držal čolna, sedemnajsti dan pa ga je našel v tem položaju neki ribič, ki je nesvestnega nesrečnika pripeljal na suho. Olsen je tako oslabiljen, da ni prav nikakega upanja za okrevanje.

Smrt v valovih Kolpe. — Iz Fare pri Kostelu se poroča: Dne 3. t. m. popoludne okoli četrte ure našla je grozno smrt v valovih Kolpe 20letna deklica Marija Grgorič iz takajšnje župnije. Imenovana deklica je peljala po čolnu nekaj žita s Kranjske strani na Hrvaško stran v mlín. Na sredi Kolpe pa ji drog s katerim je čoln krmarila, po nesreči pade v vodo, in tedaj je bila nesrečnica na milost in nemilost izročena Kolpi. Ljudje, ki so na bregu stali in zapazili to nesrečo, so ji kričali, naj se usede v čoln, da se ji ne bo nič žalega zgodilo (in res bi bila srečna, ko bi v čolnu ostala, ker ga je voda k bregu zanesla); a revica se je bala, da bo voda čoln zanesla na jez, kjer se gotovo prevrne, in je vsled tega skočila v vodo, kjer si pa ni mogla pomagati s plavanjem, kajti voda na tistem mestu je precej deroča, zraven pa v tem času še mrzla. Nekaj časa so jo še videli na površju, a kmalu je zginila pod vodo. Šli so jo precej s čolnom iskat, a je niso še do danes našli, in je bržkone tudi ne bodo, ker je Kolpa sedaj radi južnega vremena silno narasla.

Narodno gospodarstvo.

Kako sadna drevesa saditi v slabo zemljo, da dobro raste.

Na to vprašanje odgovarja izkušen sadjar tako-le:

1. Jamo, kamor hočeš drevesa saditi, izkoplji, če le moreš, že nekoliko tednov, predno sadiš. Če sem mislil drevesca saditi jeseni, izkopal sem jim jame kmalu po otavi, če sem jih hotel pa spomladi, izkopal sem jih že jeseni. To je zato dobro, ker izkopana zemlja potem dalje časa leži na zraku, solncu in dežju ter se jako zrahlja in napije rodovitnosti izpod neba.

2. Jame izkopljem kar se da plitve po 1 čevljev globoke, po 3—5 čevljev pa široke, da so podobne plitvim skledam ali dlani človeške roke; po takih jamah se drevesne korenine dobro razširijo.

3. Rušino porežem toliko globoko kolikor globoko ji segajo korenine, ter jo denem nastran. Prvo zemljo, tik pod rušinami, denem posebej nastran, ker je površna boljša od spodnje, ki jo tudi posebej položim na drugo stran. Kadar je jama izkopana, denem rušine na dno, toda narobe, ter jih precej dobro pomendram in potlačim. In tako pustim jamo prazno, dokler ne pride čas saditve. Posebno koristno je tudi drevju, če v jame, dokler so še prazne, potrosiš nekoliko dobro podelanega gnoja. Dež izpira gnoj, in gnojnica se iz njega odceja v globino. Ta gnoj pa moraš zopet iz jame pobrati, ko sadiš drevesca.

4. Kadar drevesca sadim, pa tako-le ravnam: Najprej zataknem kol sredi jame, potlej posujem nekoliko boljše zemlje po rušini in na njo postavim drevo, ki sem ga v to jamo namenil, ga privežem h količu, toda ne pretesno, da se laže z zemljo vred poniža in usede. Z ostalo boljše zemljo (če nimam posebno dobre pri rokah) skrbno zasujem korenine ter jih z roko lepo razprostem, in sicer tako, da ne ostane nič praznega in presledkastega med njimi. Na to zasujem jamo po vrhu s tisto zemljo, ki sem jo nazadnje vrgel iz jame, in okrog drevesa napravim jamice, da se deževnica ali sicer voda, ki z njo zalivam drevo, ne odceja, ampak ostaja okrog njega.

5. Ako pa nastopi suho vreme, je treba drevesca pogostoma zalivati; ker so namreč plitvo posajena, se tudi hitreje posuše kakor globoko stoječa, in tudi zemlja je okoli njih še rahla.

6. Drugo jesen si oskrbim, če je le moči, pepela, dobre prsti ali pa prav podelanega gnoja in posujem te tvarine po rušini ter jo precej globoko podkopljem, toda pazim, da se korenine ne poškodujejo. Potemtakem je zemlja okrog drevesca zrahljana in pognojena, korenine nimajo samo v jami, ampak tudi zunaj nje dovolj rahle prsti in živeža, kar jim prav dobro tekne, in zato rastejo kvišku, da je veselje. Tako gnojenje in rahljanje prsti je in bo drevesom vselej prav koristno, torej tudi v poznejših letih. Kar zaradi prekopane prsti okrog dreves nakosiš manj sena, dobiš toliko več otave.

Tako sadim in obdelujem svoja drevesca že več let, in rastejo mi veliko hitreje in se veliko bolj obraščajo, kakor druga. Zato to ravnanje vsakemu živo priporočam.

Rojaki! Spominjajte se o vsaki priliki „Solskega doma“

Loterijske številke.

15. februvarja.

Grac	41	10	34	86	85
Dunaj	21	8	77	75	45

Št. 170. O. š. sv.

Razpis učiteljskih služb.

V šolskem okraju sezanskem se razpisujejo sledeča mesta:

1. Nadučiteljska služba na dvorazrednicah v Dutovljah in v Pliskovici.

2. Učiteljska služba na jednorazrednicah v Koprivi, Štomazu, Velikemdolu in na Vatovljah.

3. Služba učiteljic na dvorazrednicah v Dutovljah in v Zgoniku.

S temi službami spojeni prejemki so ustanovljeni v deželnem zakonu od dne 6. oktobra 1900 št. 26.

Prosilci odnosno prosilke naj vložé svoje pravilno opremljene prošnje v teku šestih tednov po oglasu tega razpisa v uradnem listu na c. kr. okrajni šolski svet.

C. kr. okr. šolski svet.

Sežana, 8. febr. 1902.

Predsednik:

REBEK.

Tržne cene.

Za 100 kg.

Kava: Santos	K 190—	do 210—
„ Sandomingo „	270—	290—
„ Java	260—	280—
„ Portorico	270—	290—
„ Ceylon	360—	380—
Slakdor	86.50	90—
Špeh	120—	150—
Petrolij v sodu	34—	—
„ zaboju	11.60	12—
Maslo surovo	150—	160—
„ kuhano	200—	220—
Otrobi debele	10.60	12.20
„ drobne	10—	11.20
Turšica nova	12.80	14.40
„ za hrano	12.40	13—
Oves	17—	18—

Moka ogerska:

št. 0 K 34—, št. 1 K 33.20, št. 2 K 32.40,
„ 3 „ 31.60, „ 4 „ 31.20, „ 5 „ 30.40,
„ 6 K 29.40.

Podpisani priporoča slavnemu občinstvu v Gorici in na deželi svojo

prodajalnico jestvin.

V zalogi ima kave vseh vrst, različne moke iz Majdičevega mlina v Kranju, nadalje ima tudi raznovrstne pijače na primer: francoski Cognac, pristni kranjski brinjevec, domači tropinovec, fini rum, različna vina, goršice (Senf.) Ciril-Metodovo kavo in Ciril-Metodove užigalice. — V zalogi se dobé tudi testenine trdke Žnideršič & Valenčič v Ilirski Bistrici, ter drugo v to stroko spadajoče blago. — Postrežba točna in po zmernih cenah.

Z odličnim spoštovanjem

Josip Kutin,

trgovec v Semeniški ulici h. št. 1.

(v lastni hiši.)

Ivan Bednařik

priporoča svojo

knjigoveznicu

v Gorici

ulica Vetturini št. 3.

Šimenc Fric

krčmar

v Gosposki ulici hiš. št. 19,

„Alla città di Gorizia“

toči raznovrstna bela in črna vina ter postreže z vsakovrstnimi okusnimi jedili.

Triporoča se toplo svojim rojakom v mestu in na deželi.

Anton Pečenko

Vrtna ulica 8 **GORICA** Via Giardino 8

priporoča

pristna bela in črna vina iz vipavskih, furlanskih,

briskih, dalmatinskih in isterskih vinogradov.

Dostavlja na dom in razpošilja po železnici na vse kraje avstro-egrske monarhije v sodih od 56 litrov naprej. Na zahtevo pošilja tudi uzorce.

Cene zmerne. Postrežba poštena.

Peter Drašček,

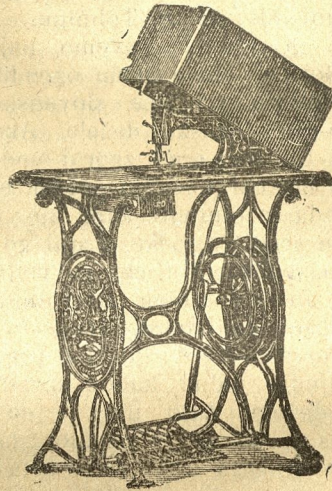
trgovec jedilnega blaga v Gorici, Stolna ulica št. 2.

Priporoča se p. n. občinstvu v Gorici in z dežele. Prodaja kavino primeso, sladkor, milo, slanino, riž, maslo surovo in kuhano, olje, moko iz Majdičevih mlinov in vse jestvine.

Zaloga žveplenk sv. Cirila in Metoda.

Fani Drašček,

zaloga šivalnih strojev v Gorici, Stolna ulica št. 2.

Prodaja stroje tudi na tedenske ali mesečne obroke. Stroji so iz prvih tovarn ter najboljše kakovosti. Priporoča se slav. občinstvu.

„Narodna Tiskarna“

ima v zalogi vse tiskovine za duhovnije, županstva in druge urade, na močnem papirju

„Narodna Tiskarna“

ima v zalogi in na prodaj knjige: „Ilijado“, „Tri igre“ za slov. mladino in „Zgodovino tolminske šole“

„NARODNA TISKARNA“

v Gorici, ulica Vetturini št. 9

je preskrbljena z povsem novimi črkami, okraski in finim papirjem, ter more prevzeti vsa v tiskarsko stroko spadajoča dela.

Izdeluje vsa dela v najkrajšem času po tako nizkih cenah, da se ne boji nikake konkurence.

„Narodna Tiskarna“

tiska

„GORICO“

ki izhaja dvakrat na teden v dveh izdajah, ter stane na leto 8 kron, pol leta 4 K, četrt leta 2 K

Pismena naročila tiskovin se izvrše z obratno pošto; vsa druga v najkrajšem času

„Narodna Tiskarna“

tiska

„PRIM. LIST“

ki izhaja vsak četrtek ter stane na leto 4 krone, pol leta 2 K, za manj premožne celo leto 3 K